

GIÁ BÁN

ĐC 16 PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm 6000	6 000
Bán tháng 2,00	2,00
Bán ngày 1,50	1,50

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN ĐÌNH-MIÊN, 41 Hàng Quăng số 49, Hàng Lớn Thượng nghị trước.

TIẾNG DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

Tuy thời nghĩa
là theo thời thay
đổi cho hợp lẽ.
(Tĩnh-tử)

VÌ SAO MÀ PHẢI CẢN CỐ ĐẠO ĐỨC MỚI

Bản báo số 291 ra ngày 18 Juin, có bài xã-thuyết «Đạo đức mới» của nhà Nho ta ngày trước. Sau lại kết luận rằng: ngày nay chúng ta cần phải có đạo đức mới v.v. Bài xã-thuyết bài ấy có 2 đầu: Một là thấy xã-hội hiện nay, mới có dờ dang, xanh vàng đục đoạn, nên nếp đạo-đức ông bà ta xưa, phần nhiều đã xa ra rồi, không khác gì áo rách dây hư, mà văn-hóa Âu-Mỹ du nhập lâu nay, chỉ đưa ra tưởng bành về. Nhân tâm khiêu bạc, phong-hóa nhân đó mà suy đồi; nếu không có ai để xướng chánh học mà ngăn đón những điều tà thuyết trong lúc đêm tối mây mù này, thì cái họa nước lụt thú dữ chim dâm lông người, không biết đâu là chừng. Hai là thấy phong trào bẻ ngoai trản vào dử đời.

nền sinh nhai đã vào cảnh khuôn bực thì cái lòng lễ nghĩa liêm sỉ kia không khỏi bị con ma dối nò dặt sắp đi, ít người giữ được, nên phải suy trước nghiệm sau, tránh ngoài xét trong mà tìm một cái lễ thích hợp với tình thế, để cùng nhau gắng sức vun trồng, ra công bồi đắp, mà một con đường quang-minh chánh-đại, cho cuộc tương-lai sau này.

Vi hai cơ-ý nên kỳ giả ồm sản cái lòng «ngồi lo trời sụp» mà viết bài đạo-đức trên, chẳng qua là tiếng gà gáy trong khoảng đêm trường, vết chun người trong đám rừng vắng; cốt tình thực cái lòng đạo-đức của ba con anh em trong cái thời thanh hoàng bất tiếp này, mà cùng nhau lo cách bỏ cun dấy thời, chớ không chút gì dấn tự phụ là nhà đạo-đức.

Mới rồi có tiếp được thư các nhà dục giả yêu qui gửi lại, đại ý rạch tác giả nói không rõ ràng mà muốn cho chỉ tỏ cái «đạo đức mới» ấy thế nào. Tác giả học sơ tài kém chưa đủ sức mà tỏ hợp một cái học thuyết «đạo đức mới» cho có thống-hệ mà công hiến cho bá con dục, song vì bài trước thiệt có ý «dẫn nhĩ bất phát» (引而不發) nghĩa là dưng cung lên mà không bắn) nên theo số kiến hợp hội mà bỏ thêm mấy lời như sau này:

Nhà cũ đã sụp thì tất nhiên

phải có nhà mới, mới có chỗ dung-thân; đường cũ đã rậm rạp không thông, tất nhiên phải trở ra đường mới, mới có neo qua lại; đạo-đức cũ thay đổi thì tất nhiên có đạo-đức mới, vẫn không lạ gì. Điều chúng ta nên xét là vì sao mà cần phải có đạo-đức mới kia. Muốn xét có này, trước hết phải so sánh tình thế xã-hội ở thời-đại cũ và ở thời-đại mới khác nhau thế nào:

1) Đường giao thông hẹp với rộng khác nhau. Ngày trước nước riêng một trời, đất riêng một góc, nên nói đạo-đức phần nhiều trọng về cá nhân (như tu thân chánh kỷ v.v.), mà nói rộng ra cũng chỉ đối với người nước mình mà thôi. Ngày nay năm châu sáu giống, chung lại một nhà, nếu không có cái tư tưởng chung sinh bình-dẳng, nhân đạo bình-quyền thì không phải tư cách một người ở thế-giới ngày nay, nên cần có cái đạo-đức hợp với cuộc giao-thông ấy.

2) Đoàn thể nhỏ với lớn khác nhau. Ngày xưa người sưa đất rộng, sinh kế dễ dàng, nên trong cuộc sinh hoạt, nông công, thương cò, gì gì cũng theo lối «ai làm nấy ăn», có chung chạ nhau cũng trong phạm vi gia-đình cùng công-ty nhỏ nhỏ thôi. (Nước ta trừ gia-tộc ra, không có đoàn thể gì cả). Ngày nay kinh-tế cạnh-tranh nghiêng trời cuộn đất, nếu không hợp thành đoàn thể lớn, chung vốn hợp công mà giữ nền kinh-tế thì không sao sống còn được, nên cần có đạo-đức đối với đoàn thể lớn.

3) Trí khôn thấp với cao khác nhau. Loài người đương thời đại xưa giao thông không rộng, dưng sinh hoạt còn đơn giản, nên phong tục chất phát, trí khôn chưa mở mang bao nhiêu. Từ thế-kỷ 18, 19 trở đi, khoa-học triết học phát minh được nhiều việc tiện-lợi, tư tưởng và trí thức của loài người, cách xa thời đại ấu-tri ngày xưa không biết mấy dặm, không thể cứ giữ đạo-đức ấu-tri mà đối đãi với người thành nhân.

4) Chánh trị riêng với chung khác nhau. Về đời tù-trường và quân-chủ chuyên chế, công việc trong nước, không khác gì việc riêng của vua quan, mà người nước không cần biết đến, vì thế nên những người an-cư lạc-đạo, độc thiện lấy

CHUYÊN HAY THỰC-NHIỆP

Khi nào trên đời không có kẻ ăn trộm và giết người

Chúng ta thường nghe những tiếng hòa bình, song trên đời mà còn có hạng người ăn trộm và giết người thì thế nào mà mong hòa bình được. Trước 20 năm Tân-văn nước Đức có đăng một bài «Thế-giới-vĩ-lai kỷ» trong bài ấy dự đoán nhiều điều như nói tàu bay, dùng quang tuyến trị bệnh phổi, cái họa da vàng và trái đất bị chám lại, ngày tháng dài thêm, v.v. có đều đã nghiệm ứng đều chưa. Duy có một điều rất cầu cho cuộc hòa bình chung trong thế-giới là: phát minh thứ huyết tinh, tìm vào trong thân thể người ta, có cái năng lực làm cho tiêu mất cái lòng ăn trộm và giết người: trên mặt địa cầu, sẽ không có vết chun bợn ăn trộm và giết người nữa.

Thứ huyết tinh ấy, mà quả phát minh được thì chắc thế-giới được hưởng cái phúc hòa bình không? Có một điều chúng ta phải hoài nghi là không dám tin là thứ huyết tinh ấy tìm vào, có nhĩa đối được không? nếu không nhìn đối được thì con ma kim tiền nó lại kéo đi ăn trộm, đi giết người, bòn kinh sao được?!

Phép nuôi thỏ

Thủ-ý: NGUYỄN-TRUNG-TRÚ (Trích trong sách «Phép nuôi thỏ» sắp xuất bản) (Tiếp theo) **Chưỡng thỏ**

Súc vật có thể nhin ăn trong ba chủ nhật, nhin uống trong ba ngày, mà không chết. Nếu nó phải nhin thỏ thì trong ba phút sẽ chết. Cui vậy đã hiểu chưỡng thỏ phải làm rộng và thoáng hơi. Vì chẳng loài thỏ phải ở sưởi đời ở trong chưỡng, vậy cái chưỡng đó lại càng phải hợp phép vệ sinh lắm. Khi nuôi nhiều thỏ, trong mỗi gian nhà thường chừa đến mấy trăm thỏ vừa lớn, vừa nhỏ, nếu chưỡng làm không phải cách, tất sinh ra nhiều bệnh truyền nhiễm không những thế mà thoi, chưỡng bản lại còn điều này lại lắm: Nó làm cho thỏ thỏ có mùi hôi, ăn không ngon.

Làm chưỡng thỏ phải lưu ý đến mấy điều này:

A) Ở mặt trước chưỡng phải làm chắn song hay dùng lưới sắt để đủ ánh-sáng và thoáng hơi. Khi nào rét quá lấy rơm che mặt đó lại. Mặt trước chưỡng, nếu có thể lấy ra, lắp vào được càng hay. Như vậy dễ quét và dễ tẩy uế.

B) Nên làm chưỡng nhỏ có thể dời đi chỗ này chỗ khác cho tiện. Bao giờ có truyền nhiễm, nếu làm chưỡng nhỏ thì đem ngay nó ra sông quét rửa rất mau. Nên làm hai chưỡng liền một cho đỡ tốn. Đây chưỡng thường dinh phân và nước tiểu, vậy nên làm bằng thứ gỗ thật tốt và nên ghép ván, mỗi mảnh cách nhau để 3 hay 5 li tấy. Như thế nước tiểu không đọng lại. Chấn chưỡng nên để cao 10 phân cho dễ quét, rửa. Lại phải xây 1 cái bể cao độ 30, 40 phân, rồi để chưỡng thỏ lên đó để quét dọn cho mau. Nếu không xây bể thì dùng má cũng được. Không nên để cái chưỡng no chưỡng lên cái chưỡng kia, sợ con thỏ ở trên phóng uế xuống những con ở dưới.

C) Muốn cho chưỡng thỏ được bền và khỏi một trước khi dùng, nên lấy các-bô-nin (carbonyl) mà quét vào những chỗ làm bằng gỗ. Nếu không có chất đó thì dùng cax-rê-ô-đi (creosote) cũng được. Mấy thứ đó cũng là thuốc sát trùng. Bởi vậy có thể tránh khỏi những bệnh truyền nhiễm. Nên biết rằng: bệnh truyền nhiễm sinh ra là bởi vì trùng. Nếu vì trùng gặp những chỗ sản thuốc sát trùng, thì nó phải chết. Vì thế, ít khi có bệnh nguy hiểm.

D) Chưỡng thỏ phải để vào một gian nhà sạch và sáng. Như vậy, dù mưa to bão lớn mình cũng có thể vào quét dọn và cho thỏ ăn cho đúng giờ.

Nếu người làm chưỡng thỏ tựa vào tường mà trái lại không làm cho rộng. Khi trời mưa người nhà làm bằng, hoặc sợ ướt, cứ đợi cho lạnh mưa mới cho thỏ ăn. Thành ra làm lúc quá bữa đã 2, 3 giờ mà thỏ còn nhin đói. Sự chậm trễ đó rất hại, vì thỏ chậm lớn. Không những thế mà thoi, lại còn điều này cũng nguy: nếu mưa luôn mà nhin vào bữa phải thay rơm lót chưỡng để quét rửa, thì người nhà cứ để rơm lại, đợi cơn nào lạnh mưa mới làm. Bởi sự lười biếng đó mà thường sinh ra nhiều bệnh truyền nhiễm.

Các thỏ chưỡng thỏ trước hết ta hãy nói đến những

Lại cuộc thảo-luận về Đông-dương ở Hạ-ngự-viện Pháp

Hôm 27 Juin tại Hạ-ngự-viện Pháp lại có cuộc thảo-luận về Đông-dương. Ông Daladier đề trình một bản chương trình của đảng xã-hội và xã-hội cấp-tiến đã soạn ở Hạ-ngự-viện ưng chuẩn.

Bản chương trình ấy như sau này:

Nghị-viện xét ra cái chủ-quyền của Pháp ở Đông-dương, rất cần cho sự hạnh-phúc và sự liên-hệ của thuộc-địa, cũng cho sự duy-trì hòa-bình thế-giới, nên vì cái chủ-quyền ấy mà nước Pháp được hưởng quyền-lợi kia khác, thì lại vì thế mà gây nên cho nước Pháp cái nghĩa-vụ lớn lao. Vậy nghị-viện quyết nghị đặt một ban hội-dồng riêng hoặc ở Pháp hoặc ở Đông-dương, để khảo-sát mọi việc, về tình thế kinh-tế, chính-trị và xã-hội ở Đông-dương. Hội-dồng ấy được phép dùng những người ở ngoài nghị-viện để giúp trong việc khảo-sát.

Chương trình của đảng xã-hội và xã-hội cấp-tiến đó và ý kiến lập một ủy-hội điều-trà bị Thủ-tướng Tardieu bác cả. Thủ-tướng Tardieu bỏ phiếu tin-nhiệm, kết-quả 325 phiếu chống với 200 phiếu.

Chương trình của ông Candace đề trình được Hạ-ngự-viện ưng-chuẩn.

CÂU CHUYỆN VẬN ĐỘNG BẢO-CỨ DÂN-BIỂU

Cắt! cắt! cắt! Bà phó đang ngồi nhà trồng, nghe tiếng gõ cửa nhà ngoài lại đặt chạy ra mở cửa, thấy chủ phu trạm liền hỏi: Chủ Giáp, có việc gì, chú?

— Có cái thư nhà thầy tôi mang lại đây. Thầy đi vắng sao?

— Ông mới bước ra ruộng, ông thôi làm việc còn có chuyện gì sao? (thầy phó này có chun ủy-viên và thường đi vận-dộng việc bảo-cứ cho người ta).

— Có lẽ thầy được (thông) báo thọ chớ gì. Nay thầy đây, chạy một quá, bà cho vài hào bạc ra uống nước, và còn đem thơ đi chỗ khác nữa.

Bà phó nghe tiếng «được thông», có lòng mừng, cho chủ trạm 2 hào, chủ chào bà ra đi.

Một chiếc thầy phó về, bà đưa thơ cho thầy xem. Thầy bóc thư ra thấy một miếng vuông vàng có 3 chữ Hán to tướng là «Đông-dương» và vài giòng chữ quốc ngữ, lại một tờ giấy, đề chữ «bảo-cứ». Bà hỏi thầy gì, ông chun kíp trả lời, thì thầy con đi học bên trường làng đã về, ông bảo: Xôi, may tại đây đọc cái thư này xem.

Thầy Xôi đọc:

«Ông cử Nhân-dân đại-biểu

Tôi tên..... mới ông trước ngày..... xuống dự liệt rước với tôi..... và nhờ ông nói với anh em bỏ phiếu cử cho tôi v.v. (Cảm ơn).

Bà phó nghe thế, huyết mắt một cái và nói rằng: Tướng là được thưởng thiếc gì, hay dán chuyện dân-biểu? Thế mà mình mất hai hào cho tên trạm mới oan ướng chớ! Vậy ông có cử người kỳ không?

Bà không biết sao? Tình mình nghiệp rước, một lần bảo-cứ như cử lý-trưởng, chần-đông gì gì mình cũng được say đá nghìn cả, hưởng gì cuộc bảo-cứ này lại thêm tiếm nữa, tha hồ..... há há..... bữa đó ai đi mình từ-tế thì mình cứ chớ gì!

— Lý-trưởng, chánh-đồng là người chun quanh đây, mình có biết người, chớ người này ở đâu xa kia, ông biết người ta thế nào mà bảo-cứ?

— Cần gì! biết người, cứ viết theo cái giấy họ gửi theo đây là được, và gần bữa đó thì có rước có tiệc tự nhiên quen biết nhau chớ gì!

— Thế à! vậy thì tôi đi bảo-cứ cũng được chớ gì, sao tôi lại nghe mấy cô Trơ nói chuyện: cái quyền bảo-cứ là qui-trong, mấy trăm người mới được một người này ở quyền công dân ấy, còn dân bà ta thì chưa có tron. Vậy ra các ông đem cái phiếu mà đòi với rước đó sao?

— Chớ còn gì hơn nữa mà bà hỏi?

Chấm cho đời

CÔNG NGHIỆP ÔNG PASTEUR

Trong cuộc sinh-hoạt của loài người cần-đề vệ-sinh là cần nhất mà trong vấn đề vệ-sinh, thuyêt vi-trùng là trọng hơn cả. Thuyêt ấy đã cứu cho nhân loại không biết bao nhiêu sinh mạng. Ông nước nhà người, chúng ta nên xem quyển Công-nghiệp ông Pasteur của vị-tri Trần-dinh-Nam để hiểu đại-lược lịch-sử ông là phát minh thuyêt ấy và cách kinh-nghiệm thế nào đó cũng là một việc rất cần trong khoa học thường-thức.

Sách 50 bản tại bán quán, giá mỗi quyển 0508. Tiếng-dân

thần minh, và bao nhiêu những người không có chức quan, không lo gì đến việc nước (不在其位, 不謀其政) cũng không mất cái tiếng đạo-đức. Ngày nay giữa phong trào dân tộc cạnh tranh, đã là người dân trong nước mà không biết đến việc nước thì cho là trốn nợ, là sống nhờ, nên phải có đạo-đức đối với chính thể chung ấy.

Xem đó thì rõ gọi rằng đạo-đức mới không gì lạ, lúc là cái lễ phải chấn-chỉnh nâng cao tư cách người đời lên, dựng thịch hợp với cái thời thế giao thông rộng, đoàn thể lớn, trí khôn cao, chính-trị chung như thời-đại ngày nay vậy.

Rừng xanh man mác, trước mắt cần có nêu chỉ đường, biển rộng mênh mông, sau lái phải có kim hằng hải. Ở xã-hội ta mà cần phải có đạo-đức mới là vì thế. Ai là người lưu tâm đến tiền đồ nói-giống có lo đến chỗ ấy không?

TÂN-HỮ

VẬN-VĂN

Ông cụ nhà quê

Bầy chuc trên đời nghĩ cũng hay, Nao ngờ còn biết buổi ngày nay. Canh khuya khác khỏi năm không ngi, Ngày tháng tiêu hao rúc cũng gầy. Đèn nợ láng đồng: ghê đã môi, Soi gương nhân kiệt nghĩ mà say! Thiệu niên ai đó lo bay nháy, Vận rủi rồi đây có lúc may.

Vũ-Dĩ

Bệnh a-phiễn

Cũng gọi nam-nhi, cũng cách chơi, Nợ a-phiễn nó trả bao rồi! Mày ngai mắt ngọc coi đang về, Cũ rục vai so, bỗng khác loài. Tài sản cơ đồ chui lỗ lầu, Lợi keo, tiếng nghiêng đi bia cười. Khuyên ai đã mắc cũng chừa một, Cái thú ghe hoa cái tôi đời.

N. T. D.

thứ chưỡng để ở trong Chưỡng đó nên chia ra bốn thứ khác nhau:

a) chưỡng thỏ đực giống
b) chưỡng thỏ cái giống
c) chưỡng thỏ con,
d) chưỡng để nuôi cho bôn

a) Chưỡng thỏ đực giống

Chưỡng đó nên để riêng ra một nơi. Mỗi chưỡng cho rộng 60 phân tấy, dài 80 phân. Cần làm rộng cho thỏ được hoạt động nhiều: chưỡng đó phải làm bằng thứ gỗ thật tốt. Mỗi lần quét xong phải đóng cửa rồi chốt, sợ thỏ dục hay cay chưỡng để ra phủ lấy thỏ cái. Đợi khi tôi đi rửa vì đóng cửa không cần thân mà thỏ dục ra được, rồi đi phủ bầy mấy con thỏ cái vừa mới đi được mười hôm. Sự đó rất hại vì thỏ dưng nuôi con mà lại chun ngay thì sữa nó ít và sức yếu.

Sách cảm

Nghị-định Tòa-Khâm ngày 25 Juin 1930 cấm lưu hành, và tăng trừ trong địa-bạt xứ Trung-kỳ quyền tư-thuyết «Hồn giới nước non» của ông Lưu-thoại-Khải soạn, nhân Đức-lưu-phương Saigon xuất bản.

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Trung kỳ bảo cử dân biểu
Ngày 10 Juillet đây là ngày bầu cử dân biểu. Buổi xưa về thời khoa cử, mỗi 3 năm một kỳ thì hay có ông cử «Đức», (ông từ «Đức», không biết ngày nay rồi có ông nghị «Đức» không? Ai có quyền bầu cử nên lưu ý.)

(1) Qua nghĩa là không ai nghe biết tên tuổi trong lúc đi học mà hết nhiều đầu ông cử ông ta như đực sấm vậy.

Toa Kiểm-đuyệt bỏ một bài

THANH HÓA

Lý trưởng những nhiều
Độ này đang độ sưu thuế, chính là mua mấy bác lý-trưởng đỡ thủ đoạn vơ vét.

Theo lệ nhà nước thì mỗi mẫu ruộng ngạch thuế bao nhiêu đã định, thế mà lý-trưởng làng Xã-Vệ, tổng Dương-Sơn, tự tiện thêm theo ý anh ta: có nhà chỉ có 9 sào mà phải nộp 5000 lạng 10: kè nào ruộng điền không đủ 2, 3 mẫu thì không đủ sức mà kêu ca tới đâu, nên lý-trưởng bắt sao phải chịu vậy.

Như thế nhà nông nghèo có khổ không?

Chiêu Anb

NGHỆ-AN

Lại một cuộc biểu tình
(Tin A. R. L. P. ngày 27 Juin)

Ở huyện Nghi-lộc mới có một cuộc biểu tình. 300 dân kéo đến huyện lý đòi hỏi thường cho những người bị thiệt hại trong mấy cuộc biểu-tình ở Sadec, Nghệ-An và Thái-bình và hoàn thuế. Không có gì bạo động.

Bóc lột kẻ dưới

Ngày kia kỳ giả coi tiếp chuyện 1 người phu trạm Vô-liệt. Người phu nói: « Có nghề khổ mới ra đi phu để kiếm đồng tiền, nhiều khi tăng tiền quá phải bán lương non cho anh trạm mục thì 5\$ anh chỉ cho 4\$ đến kỳ lãnh tiền, rồi nhân anh bắt làm phân mình, mà được mấy khi anh phải đủ cho dân, thiếu lại 3 hào nếu ai đòi hỏi thì anh dờ thủ đoạn cách đuổi ra, thế là xong việc, ngân chưa 1\$.

Câu chuyện với người phu trạm vẫn giải, nhưng chỉ trích một câu ấy cho độc-giả xem biết việc bóc lột là thế đó.

T. Q.

QUẢNG-NAM

Fàu cử không xong

Tháng trước ở làng Xuân-dài, thuộc phủ Điện-ban, vì tên lý-trưởng cũ bị bãi dịch, quan sức cũ người khác lên thay. Viên hao làng ấy dụng tình riêng cử ra 3 người mà dân có ý không phục. Đến bữa đầu tiên công cử, dân đều đồng tâm tránh đi hết, không một ai dự đến, rồi sau đầu đơn vào quan kêu nại.

Quan phải sức quyền triệu mà thấu thuế tam thời.

L. C.

Chàng qua vì tiền!

Nguyễn quan Huyện có đời lý trưởng làng Xuân-lộc đến nhà k'ai nhân, việc gì đó, song lý-trưởng bị đau, ben đưa triệu cho người anh ruột đi hầu thế. Khi đến nhà hầu quan, rồi sang phòng thầy thừa phái Vương-duy-Ninh (thợ-chả), người này lời triệu ra đóng nhân: thầy thừa ba đút lý trưởng, tưởng là thầy đến chơi, để đầu thầy làm thiệt, rồi đòi phải đưa 10\$, 00 mới trả cho người này nài xin thế nào thầy cũng không cho, sau phải đưa cho thầy 5\$, 00.

Anh lý trưởng nợ bị đau mà cây người anh thay mặt tới làm việc quan, thì đầu chỉ triệu kia có việc gì thì

anh Lý - trưởng chịu trách-nhiệm, chứ có can gì đâu. Và chúng nay quan đã cho nhân mà thầy thông lại thừa nhíp mà bất quốc, năn cho được tiền, dụng tâm cũng đạo để thiệt!

Nghe chuyện lai cáo

QUẢNG NGÃI

Cái khổ con em thất học!

Mấy làng An-bình, Tân-Lộc, và Toàn-mỹ về huyện Sơn-tĩnh, địa giới giáp nhau, gia cư trú mật, người đồng ruộng lối có vẻ sung túc. Thế mà đi đến đâu cũng thấy con ilt rong chơi chờ không học hành gì cả. Bữa họ kỳ giả vào nhà ông. . . . ở về Tân-lộc cũng thấy trong nhà 5, 6 đứa nhỏ đi chơi. Kỳ giả hỏi thì ông ấy trả lời rằng: « Lâu nay trong mấy làng chúng tôi đều có mời thầy dạy riêng cả. Từ khi nhà nước lập hai trường An-phủ và Vạn-lộc thì chúng tôi không dám nuôi thầy riêng nữa. Con muốn cho lũ nhỏ này đi đến trường ấy mà học thì không kè được xa 4, 5 cây số, mà lại một trường bị cách cái bau một trường bị ngăn cái suối, coa nil mới chín mười tuổi đi sao cho được. Năm ngoái ba làng, chúng tôi đồng đầu đưa xin xuất gia xuy lập một cái trường công tại Toàn-mỹ, thì Quan Tấn đã y thương cho rồi. Chúng tôi mừng biết bao nhiêu, tưởng là sẽ kêu may cũng thấu trời. Thế ra đến ngày 5 tháng 14 tiếp trác sức rằng về việc ba làng chúng tôi xin phép cấp trường và cấp sư hường, thì Tòa không cho. v. v. »

Sự học đời này làm nỗi khổ khăn như thế đó!

Nóng lòng lai cáo

BẮC-KỲ

HANOI

Một người Nữ cách mệnh bị bắt

Sở Mật thám mới cho bắt một người thiếu nữ 19 tuổi ở phố Nguyễn Trãi. Cô này bị cáo là có liên lạc trong một hội kín.

Sở Mật thám xét nhà thì có bắt được một lá cơ cách mệnh do tay cô thêu.

Người nữ cách mệnh này bị giải về sở Mật thám tra hỏi, hiện nay

đã được tạm tha, giao cho cha mẹ quản thúc.

(B. D. P. 27 Juin)

PHÚ-THO

Hội đồng để hình lần thứ hai tại Phú-thọ

Trong những người bị kết án kỳ Hội-dồng để-hình ở Phú-thọ hôm trước, 12 người được Hội-dồng Bảo-hộ bác án. Hôm thứ bảy 28 Juin Hội-dồng để-hình lại họp lần thứ hai ở Phú-thọ để xử lại 12 người đó. Tòa tuyên án lại như sau này:

- 6 người bị phát lưu thường
 - 4 người bị phát lưu trong một nơi có hào lũy
 - 1 người bị cấm cố chung thân
 - 1 người được tha
- Tất cả 11 người bị kết án đều công an lên Hội-dồng Bảo hộ.

NAM-KỲ

Truyền đơn lộn xộn

T. L. dùng tin rằng sớm mai thứ bảy 21 Juin, chiếc Compiègne ở bên Tây về lần theo lòng sông mà vào Saigon. Một người bồi lau Annam, dùng trên tàu rải truyền đơn xuống; ghe thuyền đi gần hai bên mặc sức mà lượm. . . mà đọc. Lục và lý của anh ta cũng thấy rất nhiều truyền đơn.

La Dépêche đăng tin rằng hôm 24 Juin có truyền đơn Cộng-sản viết bằng chữ Quốc-ngữ dán trên các vách hai nhà ga Lacclauze và Paul Blauchy. Những truyền đơn ấy đều lộn xộn về bot Có quân thu ba.

Báo ấy lại đăng tin rằng ông quán Hổc-môn được tin rằng trong đêm 25 Juin đảng viên Cộng-sản sẽ đánh phá nhà ông, nửa đêm ông lên 6-10 đi tìm quan Chủ-tỉnh để cầu cứu. Lập tức ông Delorme và 30 lính kéo đến, nhưng không thấy gì cả. Tuy vậy người ta còn tin rằng một cuộc biểu tình ban đêm sẽ xảy ra tại Hanh-thống-tây nữa.

Cả thành phố Saigon, có phường Dakao đều đầy những truyền đơn Cộng-sản in thạch. Những truyền đơn ấy xoi dân chúng phản đối Đế-Quốc chủ-nghĩa Pháp, phản-đối mấy ông Lập hiến, phản-đối Lý-Nhân-Đảng, lấy chày Đuốc-Nhà-Nam và Tribune Indochinoise.

Lại có yết-thị bằng giấy đỏ dán ở các phường, mục-dịch cũng như lưu truyền đơn nói trên.

Vào khoảng nửa đêm, tại cầu Avalanche lính cảnh-sát quân thứ ba có bắt 3 người, 1 người đàn ông 2 người đàn bà ngồi trên xe ngựa; đời này xe ngựa có để truyền đơn Cộng-sản.

CHỢ LỚN

MACHINE A CALCULER REBO
Làm từ bốn phép toán, rất nhỏ, không một ốc, không làm - QUAN HẢI - Huế.

AI-LAO

Cách sinh-nhai

của người mình ở Vientiane
Tình trạng làm ăn ở xứ này càng ngày càng khó, mà thấy người mình ngày một lên đông, kỹ-giả rất lấy làm lo cho cái nền tảng đời sống, mà thương hại thay! ở nhà cũng không tránh khỏi cơn đói.

Trên những phường « ngất ngưỡng » ra, anh em lao động, cũng như ở các nơi khác, đều phải đi đến xếp hai.

Nói về trường học thì lo công, thì ở Vientiane, không có chỗ nào được dạy được 10 người thợ. Công việc kiến-trúc thì thỉnh thoảng cũng có một vài thợ, song lấy nhiều cũng chưa đủ cho hạng người cần, nghĩa là người lên đô, đã có gia-thất ấy là hạng người có nghề nghiệp như thợ mộc, thợ nề v. v. . .

Còn hạng người có nghề nghiệp, phần thì đi làm thuê, hoặc làm chủ các số đường, (nơi các số đường, chủ tự trung chỉ có con đường Vientiane - Luang-prabang hiện đương khai trục là nhiều công việc mà thôi). Song cái tình cảnh anh em chủ-ty hoặc thợ-thuyền ở các số đường cũng như ở các số cao-sau đất-đỏ ở xứ ta vậy: cuộc đời làm vườn, trồng rau cách sinh-nhai này bộ trước có lẽ cũng kiếm ra được, nhưng bây giờ thì kém lắm, bởi vì cái gì cũng bán đầu đi thì quý, chúng có nhiều thì 6 và lại thời tiết trên này một năm có ba mùa, mùa nắng mới làm việc được.

(Tin Impartial 24 Juin)

Thuốc mà ông già bà lão thường dùng cho là thần-hiệu

Bổ-huyết khu-phong

Mà thiệt, chỉ có thuốc ấy mới chữa đủ các bệnh như: đau lưng, nhức xương, té mỏi v. v. . .

Muốn rõ thì xem ở catalogue Tham-Thiên-Đường (Dược-Mục). Sách ấy sẽ biểu cho các bạn đọc báo Tiếng Dân.

THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

Huế, le 22 Avril 1929

Monsieur Viên-Đệ, Industriel, Đồng-Hới

Votre excellent Khynch-Diep m'a beaucoup soulagé les souffrances à ma jambe immobilisée pendant plusieurs semaines pour réparation d'une fracture grave. Il m'a puissamment adouci les douleurs dans les articulations du genou et du pied à chaque exercice de mouvement. L'usage continu du Khynch-Diep me donne un grand soulagement pour mes nerfs et muscles fatigués à la suite d'une longue maladie.

En vous adressant mes remerciements, je vous félicite sincèrement d'avoir réalisé la distillerie du Khynch-Diep Du, ce qui doit avoir une utilité très grande et merite de prospérer.

LÊ-KHẮC-TUỆ

En traitement à l'Hôpital central

Huế

CHỈ CẬY NƠI MÌNH

(PHIÊU - LƯU VÀ XA - HỘI TIỂU-THUYẾT)

Tác giả: HECTOR MALOT

GIANG-HÀ dịch

56 52

Chương thứ hai mươi chín

(Tiếp theo)

— Biết chừng đâu được, ai dám chắc là không phải tại anh ta làm cho người kia đi mất và không phải tại anh ta không cho người ấy trở về.

— Ông chắc thế à!

— Ông và tôi hỏi đó nào có ở đây đâu mà biết! Nhưng mà ta coi theo cái lãnh của người ấy cũng đủ rõ không lẽ mới chuyển quan hệ như thế mà anh ấy không những tay vào để trở đường tư lợi.

Vấn thời khí ấy họ không biết trước rằng có người sẽ thế chừa cho người đi mất, nhưng ngày nay thấy chỗ ấy đã có người thế rồi thì còn hy vọng gì nữa?

Họ cũng còn hy-vọng rằng mấy người ấy không thể chừa lâu được.

Ông tưởng. . . .
— Khi đầu tôi mới đến thì tưởng là mấy người ấy có thể thế chừa người đi mất được, nhưng lần lần tôi lại thấy nhiều chuyện khác: họ cứ mỗi chuyển mỗi thế đi và vẫn đóng âm thầm làm cho mấy người kia không sao giữ cái địa vị ấy nữa. Mà họ có thể đạt được mục đích không? Họ có thể làm cho mấy người kia chịu không nổi mà phải nhượng bộ chăng? Hay là họ có thể vận-dòng đuổi mấy người ấy được không?

— Đành à!

— Nếu mấy người ấy mà không phân đối chống cự lại thì chắc không thế nào mà đuổi được. Nhưng biết đâu những người ở địa vị như vậy không kiên cố, không quá tin cậy ở địa vị của mình mà không đề phòng, hoặc có làm lỗi, thì biết đâu ta sẽ không được chứng kiến nhiều cuộc đời thay.

Thời nào có muốn trông thấy các cuộc thay đời ấy.

Tôi cũng như ông, nếu có thay đổi thì nào có lịch gì cho tôi, nhưng mà chúng tôi nào có cách gì ngăn trở sự thay đổi ấy đâu? Về phần tôi thì tôi không theo phe nào cả, và lại tôi vẫn thương cho người mà chúng muốn đánh cướp cái sự nghiệp. Hướng không ai nhờ tôi giúp sức. Tôi chỉ đứng dựa-vào bằng quan, và nếu tôi thấy trong lần kịch ấy một vai tuồng nào mà có quan tâm làm việc quá sức mình, thì tôi cũng đứng coi chơi.

Tôi thích quan sát cái vai tuồng ấy vì trong vai tuồng ấy cũng có cái vẻ bóng lộn buồn cười.

Tôi, thì tôi không thấy gì là gọi rằng buồn cười cả.

Sao lại không buồn cười? Một người đã 20 tuổi mà không biết đọc, không biết viết, sau ra sức học tập mới viết được, nay lại tưởng nhờ cái chữ lối và viết không lối mà là rầy người ta làm như là thầy

giáo của họ, thế là không buồn cười sao được?

Nghe câu chuyện đến đây thì con Rô-a-li vào rồi con Bê-rin đi dạo một vòng trong làng chơi. Từ chỗ sao được? Và lại nó ăn xong đã lâu nếu cứ cố gương ngồi lại thì chắc họ sẽ nghĩ cho nó muốn thăm thình chuyện họ, mà nếu họ biết như vậy thì ngay sau chắc không nó nhen, lấy gì mà nghe.

Bên chiếu hôm ấy rất êm đềm, con Rô-a-li thì muốn đi giống dài dạo chơi cho cho thích, nhưng con Bê-rin thì không muốn, nó đi một lúc thì cao từ rằng mình mệt nên xin đi về nghỉ.

Nhưng thất ra khi nó về nhà, đóng cửa phòng rồi, thì nó không ngủ, mà chỉ nghĩ qua cái cảnh ngộ của nó và tình liên phương kẻ ngay sau.

Trước kia nghe mấy người thợ nói chuyện với nhau, nó cũng đã biết rằng ông Ta-luôn là một người rất đáng ghét, và khi ông ấy bảo nó nói chuyện Thành-Hi-bô cho ông

nghe, và lập đi lập lại rằng mình là cháu ở Ma-rô-cua v. v. . . thì nó cũng đã rõ cái tâm lý của ông Ta-luôn một ít. Nhưng những điều nó biết đó, đối với những chuyện nó vừa nghe thì chưa thấm vào đâu cả.

Nói rằng ông Ta-luôn muốn lộng quyền, muốn ngang hàng với ông Vũ-phần và có muốn lướt đi nữa. Đầu ấy, nó biết. Nhưng nói rằng ông Ta-luôn muốn một ngày kia sẽ đem đoạt sự nghiệp ông Vũ-phần thì nó chưa hề nghĩ đến. Nhưng theo câu chuyện vừa nghe trên thì chính ông Ta-luôn muốn như thế.

Vậy nên cái người mà hai ông kia không nói lên ra đó, nay đã mất một tay trình tham vì Ghy-giôm vừa bị đuổi, còn đương sắp đặt để tìm người trình-tham khác. Nhưng cái địa-vị Ghy-giôm ngày nay chính là nó đã thế vào rồi.

Bây giờ mới biết làm sao mà chống cự!

Cái cảnh ngộ của nó không phải đáng-lo sao? Và nó chỉ là một đứa con nít không kinh nghiệm, không thể thần thì mới biết làm sao bây giờ. Cái câu hỏi ấy nó đã tự hỏi nhiều lần rồi nhưng ngày nay, cũng tự hỏi như vậy, mà nó lại càng thấy khoả tra trí hơn.

Nó ngồi trên giường, những nghĩ đến mấy câu vớ của hai người kia mà sinh buồn bã:

Nếu người đọc ác kia mà có thể vận động ở trước hai người cháu ông Vũ-phần đang chiêm cái gia sản ấy, thì phần nó hèn hơn đuổi khi nào lại không được? Và làm thế nào mà không cự lại người ấy, không nhân làm tay trình tham cho người ấy?

Một phần đêm hôm ấy nó vì suy nghĩ mà đến khuya, quá mệt mới chịu ngủ, nhưng cũng chưa tìm ra cách gì để giải quyết cái vấn đề khó khăn ấy.

(Còn nữa)

SOCIETE D'ENTREPRISES DE TRANSPORTS & GARAGES D'ANNAM

A. T. E. G. A. là hội trách-nhiệm lưu-hạn, vốn được thay đổi, hội số tại Quinhon, xin báo cáo các ngài biết rằng hội định thêm vốn 20.000\$000 nữa, cho được 40.000\$000.

Lại còn có một hạng nữa, cái cách sinh-nhật (tức là đang thương xót, là những chi em lao-dong. Trong chi em cũng có người đi làm cu-li thì đã đành, còn có người đi làm nghề "đi đon"...

CÂU CHUYỆN GÂY ĐỒN

Cách ba năm nay, một hôm kỳ-giá đi xem đòng Lạc-Son, gặp một ông thầy chùa ngồi trên tán đá, tay chống vào má, mắt nhắm nhắm nhìn cánh-vật ra chiều trầm tư, mặt tưởng. Hừ hừ cười, tay lái to, mũi lớn, cặp mắt như sao.

TỰ-DO-ĐI-EN-DAN CAM-TƯƠNG CỦA KÊ DAN QUÊ ĐỐI VỚI BẢNG YÊU-LUỘC

Bản báo có tiếp được bài nói về việc thi bằng yêu lược xin đăng y nguyên văn cho nhà Học-chanh suy xét:

Kỳ thi Yêu-luộc ngày 16 Mai vừa qua, thấy các trường đầu đầu cũng có học trò chèn chích, rộn rịp trong mấy ngày; những trò ở xa trường...

NHIỀU NGƯỜI BỊ PHÒNG-TÍCH

Bình Phòng-Tích dân ông, dân bà sức kém thường hay bị, nhất là từ 25 đến 50 tuổi hay bị lắm. Vì cơ mao, rệp say, với bản thân-dục hoặc ăn uống đi ngủ hay...

BÀN GHẾ THONET. Dù kiểu, đẹp, nhẹ và chắc chắn. Hỏi tại: PHẠM-CỰ-HẢI. Rue Đỗ-Hữu-Vi - TOURANE

VIỆC THÊ-GIỚI Á-ĐÔNG TRUNG HOA

Bắc-Kinh sẽ trở nên kinh-đô nước Tàu chăng? Bắc-Kinh 25 Jun. - GIÁM-ĐỐC PHÓNG ngoại-giao Bắc-quân là Cho-Lo-Tường đã tuyên-ngôn rằng theo ý-kiến của Diêm...

Văn-Nam-phủ 25 Jun. - Quân Văn-Nam đi đánh Quảng-tây từ 24 Jun đã đóng tại Kuy-Son-Cuan, gần biên giới Bắc-kỳ về lối Cao-bằng. Quân binh sẽ nhắm Loog-châu mà tiến hành.

Văn-nam-phủ 26 Jun. - Việc mộ-tính và cu ly rất khó khăn làm cho tình hình trong xứ rất rối rắm. Bọn họ phải nhậm co-hội, mới lên cướp phá, chém giết tử-tung.

Trung-hoa sẽ được hòa-bình chăng? Thượng-Hải 27 Jun. - Quân Quốc-dân tưởng như thắng thế hơn ngịch-quân Nghe đầu Nam-quân muốn điều-dinh hòa bình với Bắc-quân.

Học đờng cốt để luyện tập cho trẻ mà nay hạng cần phải luyện tập, hạng trẻ còn thiếu trí khôn kinh, lại bị thái như vậy chỉ là trải làm ư?

VIỆC THÊ-GIỚI NHẬT

Thị-thuyền thất nghiệp. Arip 26 Jun. - Có năm trăm thị-thuyền Truong-hoa ở Nhật-bản bị thất nghiệp sẽ phải về xứ trong tháng Juliet này.

Tại Hạ-nghi-viện. Arip 25 Jun. - Tại Hạ-nghi-viện, ông Brocker tuyên bố rằng chương-trình Simon không thể giải quyết được vấn-đề Áo-đô mà lại làm cho tình-hình thêm khó khăn hơn nữa.

AU-CHÂU PHÁP

Tổng hội học-sinh Đông-dương ở Pháp bị giải tán. Arip. Paris 25 Jun. - Tòa án hạt Saine đã tuyên bố giải tán Tổng-hội học-sinh Đông-dương.

ANH

Thị-thuyền thất nghiệp. Imp. Londres 25 Jun. - Số thị-thuyền thất-nghiệp ở Anh, trong nửa tháng sau đây, đã tăng lên đến mười vạn (100.000) Hiện nay tổng số thị-thuyền thất nghiệp đến một triệu chín mươi vạn (1.900.000)

Ý ĐẠI LỢI (Italie)

Ý đổi với Pháp. Ráp-đép. Rome 25 Jun. - Arnaldo Mussolini, em thủ-tướng Mussolini viết trong báo Popolo d'Italia, công kích sự thay binh bị của nước Pháp nói rằng: Sự kiện là không khác có ý xâm-phạm đến Ý; xem đó thật vậy bài diễn-văn của thủ-tướng Mussolini không có gì đáng hơn nữa Ông ta lại tuyên bố rằng:

Nước Ý lo binh bị. Ráp-đép. Rome 26 Jun. - Ông Bộ-trưởng Bộ Tài-chính Morcani nói giữa nghị-viện rằng nước Ý không nên quân rầy các nước đều lo việc binh bị cả mà này mai chắc không khỏi có chiến-tranh; nước Ý cũng phải tính trước chờ không nên để đến khi căng liệt thì nguy.

TÂY BAN NHA

Tây ban Nha. Arip 24 Jun. - Vì vừa rồi ở Seville có một người thợ đàn bà bị lính cảnh-sat làm bị thương, (có lẽ chết trong nhà thương) nên có cuộc đờng bãi công để phản đối. Thị-thuyền và tình trạng xung đột nhau nhiều lần rất kịch liệt, hai bên đều bắn súng đả-lâm. Có người chết.

BA-LAN (Pologne)

Sé có nội-chiến chăng? Imp. Varsovie 26 Jun. - Các đảng về phái hữu trong tờ tuyên cáo về sự nên đàn áp chính phủ để giải tán Filandski có nói rằng nay mai chắc không khỏi có cuộc nội chiến.

BOLIVIE

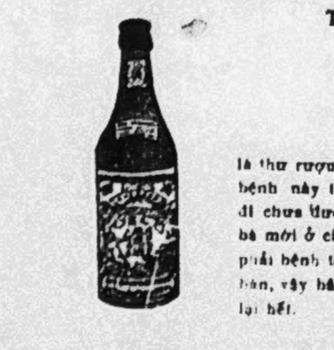
Arip 27 Jun. - Có tin rằng quân cách-mệnh Bolivia đã đánh đổ được chính-phủ, sau nhiều cuộc đại-chiến.

HÀNG THUỐC NORMALE L. SARREAU LA HANG THUỐC ĐÁNG TIN-CẬY HƠN HẾT. Vì thuốc bán rất Tinh-khiết và Hảo-hạng; Ở xa mua thuốc thì gửi mua miễn và kỹ-lượng; Catalogue y-được Bác-đĩ RUDY gửi cho không. Xin hỏi tại: N° 119-123 rue Catinat SAIGON

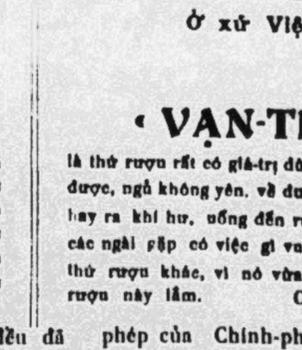
CẢN MỖI TÌNH MỘT ÔNG ĐẠI-LY

Bản Hiệu căn mỗi tình một ông ĐẠI-LY để nhận ảnh TRĂNG-MEN. Ngài nào muốn làm Đại-lý thì xin viết thư ngay cho HIỆU HƯƠNG-KY PHOTO HANOI để thương lượng.

NƯỚC MẮM BẮC-ĐẦU. ĐỒNG-LỆ THƯƠNG-CỤC QUẢNG-BÌNH. NGÂN ĐÓN 25.000\$000. Số làm tại cửa ĐỀ NHẬT-LỄ cách tỉnh lỵ 1 kilometre. Đã được nhiều nhà du lịch lấy và tở tới quan sát tại đó làm, chứng chỉ sự tinh khiết và được đặc liệt ban khen là ngon không pha chế, có thể để hàng mấy mớ vẫn không đổi mùi.

Tại sao tứ chi thường hay mỏi mệt và tê buốt? Ấy mắc phải bệnh tê, phong thấp-rời! VẬY mau dùng: MAO-KÊ-TỬU. Là thứ rượu chuyên trị về chứng tê và phong-thấp, bất luận nam, phụ, lão, thiếu, mắc phải bệnh này thường hay chân tay bái hoải, các đầu ngón xương thường thấy nhức rức, hoặc đi chưa được nửa dặm đường đã thấy đau gối mỗi một hình như muốn ngã vậy.

Ở xứ Việt-Nam này nhiều người ưa dùng nhất là Rượu nào? VẠN-THỌ-CHỪNG-TỬU-TỬU. Là thứ rượu rất có giá-trị dùng để bồi bổ khi huyết hư kém, thân thể yếu ớt, ăn không được, ngủ không yên, và đường con cháu hiếm hoi, hoặc đàn bà kinh nguyệt không đều.

ĐẠI-QUANG-DU-ỢC-PHÒNG

47 Hàng Đường Hanoi, giầy nói 805 Haiphong; Đại-lý 51 Phố khách Huế: Đại-lý Đờng-Hiền và Vạn-ịch

